

1607 / 6111. (3.)

Iawn Ddefnydd o Farnedigaethau Duw

P R E G E T H

A R

Achos Chwythad dychrynllud

P O W D R G W N N

Yng Nghaerlleon

Trwy'r hyn y basodd Ffurf bobl dymgynhull
iedig mewn Poppet-ſbetu, eu chwythu i'r awyr
fel y lladdwyd llawer, ac y briwyd eraill.
Tachwedd y 5ed, 1772.

Wedi ei chyhoeddi drwy Ddefnydd

Gan JOSEPH JENKIN. A.M.

DEUT. xxxii. 29.

*Oh na baent ddoethion, na ddyallent hyn, nad ystyr-
ient eu ddaethd.*

C A E R F Y R D D I N,

Argraffwyd gan I. Ross, yn Heol-y-Prior, ger-
llaw'r Eglwys. 1773.

[Pris Dwy Genniog.]

H Y S P Y S I A D.

GYD â Gostyngeiddrwydd ac anhyder,
y Bregeth ganlynol a adewir i Ystyr-
iaeth y Darllenydd difrifol a diduedd. Hi
a bregethwyd yng *Ngwrecsam*, ar y Pryd-
mhlawn Sabbath cyntaf, ar ol y Chwythad
dychrynlyd yng *Ngbaerlleon*. Y mae'r
Awdur yn gobeithio, na bu hi yn gwbl
ddi-ffaith ar y rhai a'i clywsant; ac oddi
ar yr un Egwyddor, fe gymmerodd ei ber-
swadio i'w gwneuthur yn gyhoeddus, a'i
daer Ddymuniad yw, ar iddi gael ei dwys
Ystyried, ac nad anghosier y Rhagluniaeth
ddeffrous fu'n Achlysur o honi.



PREGETH, &c.

ESAI xxvi. 29. Y RHAN olaf.

Preswylwyr y byd a ddysgant gyfiawnder, pan fyddo dy farnedigaethau ar y ddaear.

***** R hyn yr wyf yn ei amcanu oddi-
* * * wrth y geiriau hyn, yw cynnyg
* Y * i'ch ystyriaeth ychydig ymadrodd-
* * * ion mewn ffordd isel ac eglur, y
***** rhai er hynny a allant fod er budd
ac addysg lawer i bawb o honoch.

Duw a'm cynnorthwyo, ac a ddycco y gain i dref at eich cydwybodau! dyrchafwn ein llygaid atto ef am fendith, a dywedwn, bawb drosto ei hun, Arglwydd, na âd im' glywed dy air yn offer y prydnhawn hwn! wedi gwrthod o honom gynnisfer argyhoeddiad yr amser a aeth heibio, O! na choller yr argyhoeddiad hwn arnaf! Amen. Caniatiaed Duw hyn er mwyn teyrnas ei Fab, ac er mwyn eich gwerthfawr a'ch anfarwol encidiau chwithau.

Y MAE'n hawdd i lawer o honoch ddyall, wrth glywed y testun, beth a'm cymhellodd i ddewis y matter hwn at eich mysfyrdod presennol: fe ddaeth i'm cof, wrth glywed am yr anffawd arswyddus a ddigwyddodd yng Nghaer nos iau diweddaf.

* TORF o greaduriaid anystyriol a ymgynhull-
A 2 ifant

* Sef cant a chwech, tri ar hugain o ba rai a ddifethwyd yn y fan, a'r relyw oll a niweidiwyd yn ddorfawr, a llawer o honynt a fuant feirw gwedi'n.

afant ynghyd : i ba ddiben ? Nid i wafanaethu Duw—Nid i addoli'r Goruchaf—Nid i geisio iachawdwriaeth eu heneidiau.—Nid i fendithio Duw, am iddo ar y pummed o *Dachwedd*, achub y Brenhin a Seneddr *Lloegr*, rhag cael eu chwythu i fynu gan Bowdr-gwnn, trwy gyd-fradwriaeth a chreulonder ein gelynion pabaid : Och ! nid ymgynhullasant i'r un o'r dibenion hyn, nac i un diben *da* arall ; ond (truenus i feddwl) a ymgynhullasant i weled Llamhidyddiaeth-delwau (*Poppet-shew*)—I ymddifyrru mewn pechod—I chwerthin am beth annuwioleddeb—I wafanaethu'r diafol ; tra ynghanol eu holl ddifyrrwch ; ynghanol yr holl anwiredd ; Och ! o'r ddrýglam ddifysymwth a'u goddiweddodd hwynt ! Och ! dychrynlyd oedd y twrf ! ac Och ! gynnisfer o drueiniaid gresynnol a chwythwyd i'r awyr drwy ennynad y powdr, neu a gladdwyd dan fwlwg y tŷ, lle'r oeddynt. Attaliad annisgwyladwy a ddaeth ar eu holl lawenydd, a llawer o'honynt a ymadawfant â'r byd yn ddiatreg. Mor ddi-rybudd oedd eu mynediad trwodd o amser i dragywyddoldeb ! y funud hon yr oeddynt yn chwerthin ar y *Poppet-shew*, a'r funud nesaf yn gorsod ymddangos ger bron Duw, i roddi cyfrif iddo am yr hyn a wnaethent yn y corph.

¶ Ni wyddys etto (ac y mae'n anhawdd iawn gwybod) beth oedd y moddion trwy y rhai y dygwyd, y trallod ofnadwy, hwn i ben ; a pheth o ychydig bwys yw i mi, mewn ymadrodd o'r fath hyn, i ymosyn yn ei gylch. Nid fy amcan chwaith, yw barnu ynghylch ystad bresennol y rhai a ddifethwyd yn y blin-fyd hwnnw ; pell yw hynny.

- ¶ Dan yr ystafell lle y cynhelid y chwareu, yr oedd ystor-dŷ mawr, ac ar y pryd hynny, wyth can pwys o howdr a roddasid i gadw ynddo, yr hyn a gymmerodd dân (nid yw'n hyfys etto i'r ba feddion) ac fe a ymchwythodd i fynu oll.



hynny oddiwrth yf : hwy a ymddangofasant ger
brôn *Duw*, *Barnwr pawb*, ac fe orchymynir i fi
na farnwyf yn eu cylch. Nid â'r meirw y mae
fy neges, eithr â'r byw. Oh; na ofodent hyn at
eu calonau ! nid gofyniad amherthynol yw, ac
yr wyf yn deisyf cennad i'w ofyn gan bob un o
honoch yn y gynnulleidfa hon, " Pa un o hon-
" och chwi, fy ngharedigion, a chwennychai fod
" yn y *Poppet-sbeu* yma ? " llawer o honoch a ym-
hyfrydasoch mewn difyrweh anfad o'r fath. Gyd-
â thosturi y bum yn edrych arnoch yn ymgasglu
yn dorseydd iddynt ; ond beth pe buasai chwi yno
pan chwythwyd y tŷ, â'r rhai oll oedd ynddo i'r
awyr gan y powdr ? Pa fodd y buasech yn bodd-
loni bod yn gyfrannog o'r cyfyngdra ? § Beth, a
chwi'n syllu ar y gwrthddrych drygionus hwn,
pe buasai rhyw ddistryw ofnadwy, tebyg i honno
yng *Ngbaer*, yn digwydd i chwi ? Beth, pe bu-
asai'r tŷ yn syrthio arnoch ? Beth, pe buasai'r
fflammiau yffol yn cymmeryd gaffael arno, ac yn
eich difa chwi ? Ai lle y chwennychai dyn farw
ynddo yw hwn ? Dodwch eich hunain, yntau,
yn amgylchiad y trueiniaid grefynnol a chwyth-
wyd i'fynu, ac ymholwch, " Pe buasech chwi
" yn eu lle hwynt, beth a ddaethai o honoch ?
" Ym mha gyflwr y cawasai angau chwi ynddo,
" ac i b'le y dygasai efe chwi, pe buasech yn
" cael eich gyrru fel hyn i fyd arall ? "

Y MAE'r matter hwn frodyr, yn gofyn eich yf-
tyriaeth ddyfnaf a mwyaf prysur, ac mae fy nhes-
tun yn llafaru, fel pe bai yn-gyffredinol yn dig-
wydd, fod *preswylwyr y byd yn dysgu cyfiawnder*,
pan fyddo barnedigfaethau Duw ar y ddaear : i fod
addysg bwysfawr i'w dysgu oddiwrth y cyfryw
orchwyliaethau, nad ydynt yn dyfod allan o'r
pridd, nac yn blaguro allan o'r ddaear ; eithr hwy
a anfonir i'r diben o ddysgu i ddyn addysg fuddiol
i'w hysbysu.

iawn. Duw trwy ei sanctaidd Ysryd a wnelo'r rhagluniaeth, y soniwyd am dani, fel hyn yn fuddiol! — Heb ymyrryd â'r cyflondeb fydd rhwng y geiriau a'r ymadrodd blaen-rhedol, fy amcan wrth lasaru oddiwrthynt yw, yn

I. DAL sulw ar rai o ffyrdd rhagluniaeth ar y ddaear, y rhai yn gymmwys a gyfenwir, *Barnedigaethau*: ac yn

II. YMOFYN pa addysg a rydd y cyfryw oruchwyliaethau i ni. Yn

I. MEDDAF, son ychydig am rai o ffyrdd rhagluniaeth ar y ddaear, y rhai yn gymmwys a gyfenwir, *Barnedigaethau*. Gwaith ofer fyddai ceisio eu cyfrif i gyd, fy amcan i yw dwyn ar gof yn unig y rhei'n y a hyspyswyd i ni trwy yr Ysgrhythur, trwy ddarlain, neu trwy ein prafadai ein hunain. — Os gofynnir yntau, "Beth a feddyliar wrth *Farnedigaeth*?" Gellir ateb, "Rhyw siampl ofnadwy o gerydd neu gospedigaeth a ddaufonwyd, er dychwelyd y dioddef-wyr eu hunain, neu er rhybuddio eraill, neu i bob un o'r ddau." Pan gysyngir ar genhedlaethau cyfain, neu ar berfonau neillduol, am eu hymddygiad; pan f'o'r cyfryw geryddon neu gospedigaethau yn digwydd mewn modd disymwth ac annisgwyladwy; ac hefyd, ysgatfydd yn nodi yn amlwg y beiau fu'n achlysur o honynt; neu, pan fyddo'r gospedigaeth yn union yn canlyn y trosedd; y rhai'n, yn ol meddwl y testun ydynt, *Farnedigaethau*. Etto, gobeithio na chaf fy ngham-ddyall; canys, nid wyf yn meddwl am bob siampl o angau disyfed, neu bob rhagluniaeth groes, y rhai y mae pobl mewn ymadrodd cyffredin, yn anystyriol, yn eu galw yn *Ddamweiniau*, y dylid eu cyfrif yn *farnedigaethau* ar y rhai y digwyddo hyn iddynt. Weithiau ni wellsom ddynion ynghylch eu galwedigaethau priodol, yn ceisio ynnill bywioliaeth gywir, neu o bosibl

bosibl yn gwneuthur daioni i'w cyd-greaduriaid, ac etto, tra baent yn gwneuthur felly, yn niweidio eu hunain, yn torri eu hesgyrn, neu yn syrthio i lawr yn farw; na ddywedwn fod y rhagluniaethau hyn yn farnau arnynt, am gyflawnu eu gorchwylion, neu wneuthur daioni i eraill.

GWEINIDOGION a syrthiafant i lawr ac a drengasant wrth bregethu, a phobl a fuant feirw yn gwrandaw; er bod y cyfryw siamplau o farnedig-aethau disymmwrth yn arswydus, ac er y dylent beri i ddynion ystyried eu diwedd; etto, nid oes un gwr rhesymmol a'u geilw wrth yr enw, *Barnedigaethau*. Mae llawer o wahaniaeth rhwng hyn a'r achos yn llaw. Os, pan fyddo dynion yn pechu, ac yn caledu eu calonau yn erbyn Duw; neu, pan f'ont yn ymddigrifo mewn un math o anwiredd, rhyw ddinystr ddychrynlyd a'u goddiwes—Angau, se allai, a'u cypbia ymalth yn ddisymmwrth—Neu, os dyrnod braich Duw a'u hattal; hynny'n fier fydd farnedigaeth oddi wrth Dduw. Ac er yn ddiammau y dylid barnu yn bryderus ynghylch rhai achosion neilltuol, etto (maddeuwch im' os wyf angharedig, ni fyddwn, pe gwybyddwn fy mod felly, ond) y mae rhyw beth o ol traed rhagluniaeth mor amlwg ac mor gyffrous yn yr achos athrist yn llaw; rhagluniaeth a oddiweddodd nifer o bechaduriaid anystyr-iol ynghanol eu pleserau pechadurus; ac a yrrodd amryw o honynt i dragywyddoldeb; fel er fy mod yn cyd-ymdeimlo o'm calon â'r trallodedig; etto ni allaf ystyried achos eu gorthrymder, ond megis rhybudd cyfr-drift.

Fe allai y dywedir, mai "*Damwain oedd y cwbl*;" ac nid wyf fi'n barnu iddo ddigwydd trwy rag-drefnad, neu achos goruch-naturiol: ond mi a ofynnaf, *Beth yw damwain?* Y pethau a ymddangosant i ni'n ddigwyddiadol, a alwn ni'n ddamweiniau, a hynny am y rheswm eglur hwn,

hwn, am o achos basder ac amherffeithrwydd
 ein synhwyrau, nid ydym ni yn abl i'w rhag-
 weled; ^a ond gyd â Duw nid oes un peth yn
 ddamweiniol, na dim yn ddigwyddiadol. Os yw
 gwir, ^a Nid oes un a adar y tô yn syrthio i'r ddaear
heb Dduw, y mae'n ddi-ddadl yntau, fod pethau
 o fwy canlyniad yn ddarostyngedig i'w lywodraeth
 ef. Un Prophwyd gynt, a ofynnodd, ^b *A fydd*
niwaid yn y ddinas, *heb i'r Arglwydd ei wneuthur?*
 Ac un arall a atebai'r gofyniad, ^c *Pwy a ddywaid*
y bydd dim heb i'r Arglwydd ei orchymyn? O's gan-
 hynny, nad trwy ddamwain y digwyddodd, eithr
 trwy drefnad rhagluniaeth bennodol; beth yd-
 oedd? Nid oes neb a lasara am dano megis dan-
 gosiad trugaredd; ac os nad damwain nac arwyddi
 o drugaredd ydoedd, delfysaf wybod wrth ba e-
 nw y cyfenwaf ef. Ai am ddim y caniatlawyd
 yr anghyfanedd dra dychrynlyd hwn? A oes un
 llais ynddo oddiamgylch, tu ac at y rhai a'i gwel-
 sant? O oes! y mae ynddo alwad taer at baw
 o honom: ^d *Llef yr Arglwydd a lefa-âr y ddinas*,
â'r doeth a wrendy y wialen â'r hwn a'i hordeiniodd.
 Yr hwn ni wrendy ar lais rhagluniaeth, fydd yn
 dirmygu llef y Goruchaf, ac ^e yn byw heb Dduw yn
 y byd. ^f *Gwelwch mor ddringlyd ydych chi i'r hwn a'i hordeiniodd.*
 Y MAE natur y difyrwch yr oedd y creadur-
 iaid annedwydd yn edrych arno, fel yn fy nghyf-
 iawnhau wrth lasaru mor bendant ynghylch y can-
 lyniad truenus o hono. — Ac nid wyf yn pry-
 deru i haeru gyd ag eithaf hyder, fod chwareuau,
 Hamhidyddiaeth delwau a golygiadau o'r fath,
 mor belled oddi wrth gynhyddu crefydd a rhin-
 wedd, onid ydynt megis haule i bechod; y maent
 bhywgeith obbligated i'r hwn a'i hordeiniodd. yn
^g *Pe gyfaddefodd Mr. Locke, na fedrai efe gymmodi*
rhag wybodaeth a chyfrngiad rhagluniaeth Duw â rhydd
id dyn, mewn perthynas i bethau daearol, etto ni amheuai
mor athrawiaeth. Gwel Llythyr at Mr. MOLYNEUX
^a *Mat. x. 29.* ^b *Am. iii. 6.* ^c *Galar. iii. 37* ^d *Mic. vi. 9.* ^e *Eph. ii. 12.*

yn hollol anghyttuno â chrefydd a moesoldeb, a gogoniant Duw, ac â gwir ofal am iachawdwr-iaeth ein heneidiau : mae y cyfryw ddifyrrwch, yn y gwrthwyneb, yn chwanegu afradlonder ac anrallionrwydd cyffredin yr oes ; yn dinystrio ein gwyr ieuaingc, ac yn angwhanegu at euogrwydd trwm ein gwlad annedwydd hon. Ysgol fatan yw y chwareu-dŷ Seisnig ; y mae fynychaf yn llawn o'r serthedd a'r † Coeg-ddigrifwch, yr hyn medd yr Apostol, sydd *a bethau nid ydynt weddus* ; fel mai ei ddiben yw boddhau'r dyrfa ; felly efe a addasa ei ddifyrrwch at foelsau llygredig yr oes ; y mae iddo dueddiad union-gyrch i lygru meddyliau dynion ; i leihau arswyd y Goruchel Dduw ynddynt ; i galedu'r gydwybod ; i ennyn chwantau a dryganwydau'r galon. A dangosiad llamhidyddiaeth delwau sydd etto waelach ; hyfys yw, eu bod gan mwyaf wedi eu gwneud i fynu o synwyr bas ac anweddeidd-dra, croesan-eiriau anniwair, halogedigaeth a gwawd o bethau prysur a sanctaidd. Hyn, os gwir y chwedl, oedd ymarweddiad y llamhidyddiaeth - ddelwau hon, ar yr hon y gwnaeth y powdr-gwnn orpheniad angheuol ; a bernwch chwi, oddi wrth yr hanes yma o bethau, onid yw'r digwyddiad ofnadwy hwn yn ymddangos, fel pe b'ai'r Hollalluog wedi ei ganiattau, i'r diben o rybuddio dynion eraill. O ! na baent ddoethion i gredu a dwys-ystyried hyn.

Y MAE 'n amlwg ynfau, oddiwrth yr hyn a ddywedpwyd, mai pechod yw y prif-achos o'r cyfryw

† Neu, fe allai fod y gair gwreiddiol yn arwyddo *troion anllad*, a *geiriau o ystyr amwys*, dull o ymadrodd, yr hwn y mae rhai pobl yn ddigon gwirion i'w gyfrif yn *gywraint* ac yn *synbwyr gall* ; pan ar yr un pryd, y mae 'n dwyn *ystyr aflan*, *anweddaidd*. Ychwareuau mwyaf cymmeradwy, a'r ysgrifeniadau mwyaf derbyniol gan y rhan gymmen o'r byd (megis Swift, Sterne, &c.) ydynt lawn o'r ddau ystyr anfoesol yma.

cyfryw gyfuddiau, ac yn wir o bob trallodion pa
 bynnag. Pechod, yr hwn a wrthunodd ac a an-
 ffrifodd holl greadigaeth Duw. Pechod, yr hwn
 a ddygodd chweryder gyd ag ef, pa le bynnag y
 daeth. Pechod, yr hwn fydd ffridd yngolwg yr
 Arglwydd, ac a fu mor nweidiol i ddynol-ryw.
 Ochl! trwy gynnifer o foddion arswydus y dat-
 guddiodd Duw ei lidiowgrwydd yn erbyn pechod!
 Trwy gynnifer o ffyrdd dychrynlyd y dygodd
 efe gerydd a chospedigaeth o'i herwydd. Os dyn
 duwiol a syrthia iddo, efe ga weled, er ei ofid;
 nad matter bach yw digio Duw. Os pobl yr
 Arglwydd ei hun (y rhai yw gwrthddrychau ei
 gariad, a'r rhai a alwyd trwy ras) a ymadawant
 un amser â'i ffyrdd; efe a'u dwg yn eu hol mewn
 dagrau; ^a *efe a ymwel â'u camwedd â gwialen, ac*
^a *â'u hanwiredd â ffrewyllau.* Er iddo faddeu eu
 pechodau, etto efe a ddial ar eu dychymygion.—
 Acl! Oh! trwy gynnifer o foddion ofnadwy y ce-
 ryddodd ac y cospodd Duw y drygionus ym mhob
 oes am eu pechod! Ym mhen amser wedi'r gre-
 adigaeth, yr holl fyd a aeth mor annuwiol, fel y
 mae'r Bibl yn dywedyd; ^b *I'r Arglwydd edifar-*
^b *hau wneuthur o hono ef ddyn; yna y dywedodd,*
^c *Nid ymrysona fy Yspryd i â dyn yn dragybydd.* A
 beth fu'r canlyniad? Y diluw a ddymchwelodd
 yr holl fyd, a bu farw bob cnawd gan y dyfroedd,
 oddieithr Noa a'i deulu.—Hwy a foddwyd yn
 eigion y dyfnder.—Yn ofer y dringasant frig-
 au coed am noddfa, y dyfroedd a orchuddiasent y
 coedydd.—Yn ofer y ffoisiant i bennau'r my-
 nyddoedd, y dyfroedd a orchuddiasent y mynydd-
 oedd.—Yn ofer y llefai'r naill ar y llall am gym-
 morth; nid oedd cymmorth i'w gael.—Ac yn
 ofer y cyfodasant eu gwaedd a'u llef tu a'r nesodd
 am drugaredd; yr oedd y drws wedi ei gae; yna
 y Duw a'u gwnaeth, ni chymmerai drugaredd
 arnynt.

arnynt. Onid barnedigaeth ofnadwy oddi wrth Dduw am bechod ydoedd hon?

FELLY hefyd, pan feiddiodd Sodom a Gomorra ddigio Duw; beth fu diwedd eu drygioni? Sodom a Gomorra a'r holl ddinasoedd fuasai gyf-rannog o'u hanwiredd, a losgwyd yn ulw. ^a Yr Arglwydd a wlawiodd frumstan a than o'r nesoedd arnynt; a'u mwg a gyfododd fel mwg ffwrnais. Duw a'u difethodd a'r un an-wahanedig ddinystr, ac ni achubwyd onid Lot a'i ddwy ferohed yn unig. Edrybuddiwyd y trigolion cyn i'r dinystr deysod, ond ni chredent; hwy a baenasant enaid cyfiawn Lot, ac a watwarasant ei gynghorion, gan eu cyfrif fel breuddwydion yr ynsyd; eithr yr oedd yn rhy ddiweddar i'w ochelyd, wedi iddo eu goddiwea. Yn rhy ddiweddar i ddiangc rhagddo. — Och! rhag yr ling a'r cythrudd oedd yno! Llefau, abl i ddryllio calon, a griddfannau wylofus y diodd-efwyr truenus, pan oedd y tân yn eu hamgylchu o bob tu, a diangc rhagddo oedd amhosibl. Beth a roddasent yn yr awn honno am eu bywydau. Mor gymmeradwy fuasai lle o ddiogelwch ar yr amser hwnnw! — Eithr yn ofer y dymunent; yn ofer y gobeithient; y goddaith oedd gyffredin, a'i ddinystr yn an-ocheladwy. Darllenwch hefyd, farnedigaethau Duw ar yr Aipht am eu pechod; Pharao a'r Aiphtiaid a galedasant eu calonnau yn erbyn Duw, ac anufuddhasant ei orchymynion, ac a wrthodasant ollwng Israeth ymaith, a chymmysg-blaau a'u goddiwedddodd yn ddiattreg. Duw a anfonodd dywyllwch, ac a dywyllodd ar yr holl dir. — Efe a drodd eu dyfroedd yn waed, ac a laddodd eu pysg. — Eutir a heigiodd lyffaint yn ystafelloedd eu brêntin-oedd. — Efe a ddywedodd, a daeth cymmysg-bla, a llau yn eu holl fro hwynt. — Efe a wnaeth eu gwlaw hwynt yn genllysg, ac yn fflaminiad tân.

tân yn eu tir. — Tarawodd hysyd eu gwinwydd a'u ffygywydd; ac a ddrylliodd goed eu gwlaith hwynt. Efe a ddywedodd, a daeth y locustiaid a'r lindys, yn aneirif, y rhai a fwyttasant yr holl laswellt yn eu tir hwynt, ac a ddifasant ffrwyth eu daear hwynt. Tarawodd hysyd bob cyntafanedig, ac a loddodd flaen ffrwyth eu nherth mewn un noswaith; ac yn ddiweddaf, efe a foddodd Pharaon a'i lu yn y môr-coch.

Dyma a ddaw o bechu yn erbyn Duw. Drygioni bob amser a ddigwydd i ddynion o'u bath. **Y CANAANEID**, yr Amoriaid, a'r cenhedloedd eilun-addolgar eraill, a'r rhai'r ymladdodd Israel gwedi eu taith trwy'r anialwch; pan gyflawnwyd eu hanwiredd, a phan aeddfedodd i gospedigaeth, a dderbyniasant y gospedigaeth a haeddent: gorchymynion Duw i'r Israeliaid oedd, ^a **O ddinasoedd y bobl hyn na thadw un enaid yn fyw, ond gan ddisrodi disroddu hwynt, fel na ddsyngoni i chiwi wreuthur yn ol eu holl ffeidd-dra hwynt, y rhai a wnaethant i'w duwiau.** A meibion Israel en hunain, er i'r Arglwydd ddangos cymmaint cariad tu ag attynt er mwnt eu tad Abraham, etto pan bynnag y beiddient wrthryfela, hwy a fedent o chwerw ffrwyth eu pechod; minych y crwydrasant, a minych y cospwyd hwynt; nes iddynt, o'r diwedd, gyffroi digllonedd Duw, trwy ei fynych ddigio; eu dinas a'u templ a losgwyd gan Nebucadonosor, a hwythau a gaeth-gludwyd dros drugain mlynedd a deg; a thrymmach etto fu'r trueni a'u goddiweddodd yn y dyddiad diweddaf: wedi iddynt chwanegu y pechod o gasau a gwrthod yr efengyl at eu pechodau trymion eraill. — ^b **Wedi iddynt a dwylaw anwix, groesboelio a lladd yr Arglwydd Iesu Grist; yna yn union fel y rhagddywedasai ein Harglwydd bendigedig.** — ^c **Eu ty a adawyd iddynt yn anghysaneddol.** — **Eu gelynion, y Rhufeiniaid a ddaethant ar eu dinas, ac a fwrthasant**

^a Deut. xx. 16, 18. ^b Act. ii. 23. ^c Luc. xiii. 35. a xix. 43

glawodd o'i hamgylch, a'i hamgylchasant ac a'i gwarchaeasant o bob parth, ac a'i gwnaethant yn gyd-wastad â'r llaw^a: nifer yr eneidiau a syrthiasant yn y gwarchae, oedd un cant ar ddeg o filoedd; y Heill a wasgarwyd drwy'r holl wledydd; ac ni allasant etto nac ymgasglu ynghyd, nac ymgymysgu â chenhedloedd eraill; ond er eu bod yn wasgaredig, y maent yn aros yn bobl wahanol, ac yn golofnau byw o gyfiawnder Duw, a sicrwydd cyflawniad ei fygythiadau.

Pe chwiliem ystorïau cenhedloedd eraill, ni a gaem ynddynt amllder o siamplau o'r fath. Ac nid yw'n Croniclei ni ein hunain yn amddifad o'r cyfryw dystiolaethau; ar amrywiol amserau, Duw a ymwelodd â'r ynys hon â than a chleddyf; â phla, haint a nodau; â thrallodion tra mawr; ac â gwrthryfeloedd cartrefol. A pha bryd y digwyddodd y cyfryw helbulon, hebr yw achos amlwg oddiwrth anwiredd y bobl? Pan ymwelodd Duw â *Llundain* trwy bla, yr hwn mewn ychydig ddyddiau a ysgubodd ymaith gynnifer mil o'r trigolion; ac ym mhen ychydig gwedi'n, tân arswydus a ddifodd y rhan fwyaf o'r ddinas. Yr oedd llaw rhagluniaeth yn eglur ddigon ym mhob un o'r ddau; a'r rhai a sulwiasant ar foesau ac ymarweddiad yr oes, a sicrhant i ni mewn modd dilys, Fod annuwioledeb yn ei rhwyfsg yn eistedd ar yr orsedd, ac yn ymledu trwy bob gradd o ddynion: antallonnwydd, halogedig-aeth, anlladrwydd, a phlefergarwch, oeddynt yn amilhan agos ym mhob lle; tra yr oedd crefydd a difrifwch yn cael eu cywilyddio, ac addoliad Duw yn cael ei esgeuluso; a pha fwyaf dihalog a siamplaidd fyddai ymarweddiad gwr, gwrthddrych amlytchach fyddai o sorriant a digafedd cyffredinol.

B

A GAF

A. GAF fi son wrthych, heblaw barnedigaeth-
 au Duw ar genhedlaethau cyfain, a thyrfaoedd
 ymgynhulledig o bobl, am y rhai a roddodd
 efe ar berfonau neillduol o herwydd pechod ?
 * Megis—am wraig *Lot*, yr hon o achos ed-
 rych drach ei chefn, mewn hiraeth ar ol ei
 mheddiannau yn Sodom, a drowyd yn golofn
 halen—^b Am y gwr hwnnw dan y gyfraith yr
 hwn am gynnutta ar y sabbath a labyddiwyd fel y
 bu farw, drwy orchymyn Duw—^c Am Acan yr
 hwn o herwydd ei ledrad a ddioddefodd yr un farw-
 olaeth.—^d Am Cora Dathan ac Abiram y rhai a
 lyngowyd gan y ddaear yn fyw i uffern.—^e Am
 Absolom yn yr hwn y gweithiodd rhagluniaeth
 Duw'n rhyfedd trwy gospi mab anufudd a godi-
 nebwr anllad. ^f Am y plant bychain a watwor-
 asant y Prophwyd Eliseus, o'r rhai y drylliodd y
 ddwy arth ddau a deugain—^g Am Ahab yr hwn
 trwy eilun addoliaeth a llofruddiaeth a dynnodd
 ddialedd Duw am ei ben, yr hyn a'i taffodd ef
 yn amharod i dragywyddoldeb —^h Am Jezebel,
 yr hon herwydd ei drygioni a larpiwyd gan
 gŵn — ⁱ Am Ananias a Saphira, y rhai am dy-
 wedyd celwydd wrth yr ysbryd glan a darawyd yn
 farw yn y fan—^k Ac am Herod yr hwn a yllwyd
 gan bryfed. — Y mae pob un o'r siamplau yma
 'n cynnwys prawf ddychrynllyd o ddigofaint
 Duw, a hwy a adawyd mewn coffadwriaeth yn y
 BIBL, er addysg i'r oesoedd i ddyfod; y maent
 yn llefaru wrthym, ac yn ein hannog i ddyfgu
 doethineb oddi wrthynt. Pa fodd y barnwn hef-
 yd ynghylch amryw ddamweiniau y rhai yr y'm
 ni ein hunain yn hyspys o honynt, er yfywaeth!

na

^a Gen. 19. 26. ^b Num. 15. 32. ^c Jos. 7. 25. ^d Num.
 26. 10. ^e 2 Sam. 14. &c. ^f 2 Bren. 2. 23. ^g 1 Bren.
 21. 12. ^h 2 Bren. 9. 35. ⁱ Act. 5. 5. ^k Act. 12. 23.

na wna'r byd gwageddus a diofal ond ychydig
fulw o honynt? — Pan fyddo gwr yn meddwi ac
mewn ffordd o gofp am y pechod hwnnw, yn
marw; yn syrthio i lawr mewn hurtrwydd ac
anheimpladrwydd ac yn torri ei wddf, neu yntau
yn boddi, onid barn oddi wrth Dduw yw hyn?
Pan ^a *elo arall allan i dorri'r Sabbath; i geisio ei
swyllys ei hun ar ddydd sanctaidd Duw*; ac wrth
wneuthur felly yn terfynu ei einioes cyn yr amser;
yn myned allan, heb ddychwelyd mwy; onid
barn oddiwrth Dduw yw hyn, am halogi ei ddydd
ef? pan fyddo arall ynghyndynrwydd ei galon, yn
tyngu, yn rhegu, ac yn galw am ddamnedig-
aeth arno ei hun ac ar ei gyd greaduriaid; ac yn
ddisymmwrth eienadl yn cael ei nattal, a'i enaid yn
cael eu symmud ymmaith, (yr hon achos nid yw
gwbl ffugiol, ond yr wyf yn ofni ei bod yn rhy
fynych yn digwydd, mewn gloddestoedd liw nos,
ynghynnenau'r meddwon, mewn ornestau (*duels*)
&c.) oni ellir yn briodol hefyd gyfenwi hyn yn
farnedigaeth? onid yw yn cynnwys y cyfryw
rybudd? — a phan ymgymdeithiaso dynion a
chwmpni drwg, a chyd a chymdeithion drwg
myned-rhagddynt mewn drygioni, diwedd yr hyn
yw'r grog-pren — neu pan roddont y ffrwyn a'r
warrau eu llygredigaethau, a rhedeg yr yrfa o
bleserau cnawdol fel deillion; nes iddynt o'r
diwedd syrthio'n ferthyron i borthiant eu han-
wydau afreolus, a darfod am danynt trwy ddwy-
law eu pechodau, oni ellir darllain yn ymad-
awiad y cyfryw bechaduriaid, ^b *mai diwedd y peth-
au hyn yw marwolaeth*? gellir yn ddiammau. A
pheth bynnag fyddo 'r trosedd yr hwn a nodir
gan gyftudd neu farwolaeth naill a'i yn y fan,
neu yn ganlynol yn ei effeithiau, byddwch sier o
hyn, sef fod llaw'r Arglwydd ynddo; ac ni ddy-

B 2

^a Esai 38. 13.^b Rhuf. 6. 21.

lem ystyried mai efe sydd yn dyfod â chospedig-
aeth o herwydd y trosedd hwnnw; oddi eithr ein
bod o'r farn, nad yw Duw yn dal ar bechod;
a'i fod yn edrychwr di sulw o weithredoedd dyn-
ion.

Nid y ddamchwain doffurus honno Ynghaer
yw'r unig o'r rhyw a ddigwyddodd 'chwaith—
myfi allwn ddywedyd heb gyfeiliorni nad yw y
cyfryw esamplau 'n anaml, er eu bod o achos
twyll pechod a chaledwch y galon yn gwneuthur
onid argraff ysgafn ac yn cael eu hanghoſio'n
fuan — un p'odd bynnag sydd cyn-debycced iddi
fel yr wyf yn gobeithio nad rhaid i'm roddi efgus
dros ei hadrodd i chwi.

¶ Yn Barnwel pentref gerllaw Caer-grawnt y
cedwir marchnad neu ffair flynyddol: ac ar un
o'r achosion hyn, ym mis medi 1727, y gosod-
wyd *Peppet-shew* i fynu mewn ysgubor; i'r hon
yr ymgynhullodd rhai boneddigion, a llawer o'r
ifel

¶ Pa fodd bynnag, os rhaid rhoddi efgus i'r darllenydd
dros ofod yr ystori hon mewn pregeth, mi a chwenychwn
fulwi, fy mod yn gweled cymmwyſder mawr yn ei had-
rodd wrth bregethu, ac ni wyddwn pa fodd i'w gadael all-
an wrth argraffu'r bregeth. — Mi a glywais am ddig-
wyddiad o'r fath, yng *Nghaerleil*, yr hon a derynodd
mewn canlyniadau angeuol a thruenus iawn; ac eithaith,
am un ddiweddarach, ſef y llynedd yn *Amſterdam*, yr hon
a ddigwyddodd fel hyn:

“ Mis Mawrth y 12^{fed}, ynghylch 8 o'r gloch y pryd-
“ nhawn, tân diſymmwrth ac arſwydus a dorrodd allan
“ pan oedd y chwareuyddion fflammaidd yn chwareu ger
“ bron tyrfa liosog. — Nid all tafod ddatgan y terfysg a
“ ddigwyddodd o'r achos hwn; wrth ymwafgu ddiangc,
“ llawer o aelodau a dorrodd, a rhai bywydau a gollwyd.
“ — Amryw o'r uchelwyr oedd yn y corau, a ddar-
“ fu am danynt gan y flammiau; a mwy etto, a fogwyd;
“ o blegyd yr oedd yn amhofibl cynnorthwyo neb o hon-
“ ynt, o herwydd ymdaniad angherddol y tân. — Nid
“ yw'n hyſpys etto beth fu yn achos o hono.

See GENTLEMAN'S MAGAZINE, for May, 1772.

ifel radd---yr oedd dâs o wair yn cyffylltu â'r ysgubor --- Rhyw wr a geifiodd ddyfod i mewn, ond fe naccawyd iddo — ac (naill a'i wrth geisio dringo'r mwdwl â'r goleu yn ei law, neu ynteu fel y dywedir trwy falis) efe a ofododd y gwair ar dân; ac yn ddisymmwrth yr oedd yr holl ysgubor yn wen-flam — y bobl oddi fewn a ddychrynwyd, a chan ruthro'n fyrbwyll at y ddor, hwy a'i battaliasant rhag agor a'r gwyr oddi allan a fethasant ei dorri'n agored mewn pryd difai i'w hachub — Y cwbl oedd ddychryn a terfysg, — y gronglwyd a syrthiodd i mewn — ac ni ddiangodd onid *chwech* allan o *gant a deg a'r hugain*, y lleill a fogwyd neu a losgwyd yn feirw.

BETH gan hynny a ddywedwn ni wrth y pethau hyn? ffyrdd Duw ydynt anchwyliadwy; ac nid ein lle yw bod yn rhy ymosyngar ynghylch cynghorion tragywyddol ddoethineb — yn hytrach gadewch i ni sefyll ymhell, a chrynu ac addoli mewn distawrwydd — etto ni allwn ofyn yn ddiryfyg, a oes un addysg i ni yn y cyfryw oruwchwilïaethau? a oes un diben iddynt? a adwn ni iddynt fyned heibio yn ddi-sulw? neu a gawn ni feddwl yn ysgafn yn eu cylch? a gawn ni eu pentyrru ym mysg damweiniau arferol ein heinioes? — neu os cant ein cyffroi ni oll, a gawn ni'n unig gyfraedd ochenaid — differu deigr — cyfaddef eu bod yn ddychrynlyd, ac yna gadael iddynt fyned heibio i dir angof; a gawn ni eu gollwng ymaith cyn gynted ag y gallom; a'u hebargosi mor hawdd ag y gwna pobl yn gyffredin? — O nage! os nad o ddamwain y maent yn dyfod, mae'n sicr fod ynddynt arwyddocâd pwysfawr. *X mae Duw yn llefaru unwaith, ie dwywaith*, trwy un dresni a thrwy y llall, a dyn heb ei ddyall. Y mae addysgiadau buddiol yn cael eu dal allan ym mhob un o ffyrdd Duw. Pa un ai llwyddiannus ai aflwydd-

ianus fyddont y maent oll yn llawn o arwyddocad : nid oes un drugaredd ag y'm ni'n dderbyn, nac un dolur ac y'm ni yn deimlo, nad yw yn pregethu yn ystyriol i bob un o honom. —

A'r rhai'n, ofnadwy weithredoedd Duw, y mae ynddynt lais pennodol, o bwys ac awdurdod-neillduol. — Duw a ostyri. *Dealonau i wrando ar yr addysg! ac oddi wrth ei farnedig-aethau ef ar y ddaear, dysged preswylwyr y byd gyfiawnder!* yn nefaf yr wyf fi i ystyried.

II. BETH yw y cyfiawnder hwnnw, yr hwn y mae'r rhai'n, a goruchwiliaethau cyffrous o'r fath yn ei ddyfsgu i ni. — Ac, yn ddiammau, y mae dyledswyddau o elusen, y rhai y mae pob golygiad o adfyd yn ein cymmell iddynt. Pob rhyw o flinfyd a ddylai gyffroi deigr o gyd-ymdeimlad; a thyner deimladrwydd y galon gymmwynasgar, a ymhyfryda i ymdrechu'n garedig, er gwared yr hwn fyddo'n dioddef. *Byddwch lawen gyd a'r rhai sydd lawen, ac wylwch gyd a'r rhai sy'n wylu.* Ond || yn ddilys, nid trugaredd a thosturi yw'r unig gyffroadau, y rhai yr amcanwyd rhagluniaethau o'r amgylchiad hyn i'w deffroi. Er bod tosturi a thynerwch tu ag at eincyd-greaduriaid yn wir ganmoladwy, etto nid y cyfryw yw'r unig ddyledswyddau y rhai yr amcanwyd y rhai'n i'w hachlysuru. Ni allwn gafglu addysgiadau angenrheidiol eraill, mewn perthynas i ni ein hunain, oddi wrthynt.

Na atto Duw i ni ymddiried ynom ein hunain ein bod yn cyhawn, a diystyru eraill! na thebyg ein hunain yn fwy haeddianol am na ddigwyddodd

^a Rhuf. 12. 15.

|| Y mae 'n anrhydedd nid bŷchan i'r gymdeithas a'r boneddigion yng Nghaer; y rhai a ymagniasant mor gariadus ac a ymragorasant mor haelionus i gymmorth y clwyfus, ac i gynnorthwyo y teuluoedd hynny, y rhai a gollasant eu hatteigion pennaf yn achos y chwythad dychrynlyd.

odd y cyfryw helbul gofidus ar ein rhan ni! —
 ef a fyddai hyn yn gam arferiad ofnadwy o
 ddaioni Duw. — Y dymmer hon a ddangosai
 anwybodaeth alarnadus o honom ein hunain, o
 lygredigaeth ein nhattur, ac o'n haml bechodau.
 Nage! ^a *Tfwy ras Duw yr ydym yr hyn ydym.* — ^b
Na fyddwn uchel-fryd eithr ofnwn, â byddwn ddi-
olchgar, ^c am na wnaeth efe â ni yn ol ein pechodau,
ac na thalodd efe i ni yn ol ein hanwireddau. Etto
 gwyn ei fydd ef, yr hwn a gymmero rybudd oddi
 wrth anffodau dynion eraill. Y mae rhybudd
 difrifol, yn y rhagluniaeth yr wyf yn fwya'
 neullduol yn siarad yn ei chylch, i drigolion
 Caerlleon; — rhybudd difrifol i'r wlad o gwmpas;
 rhydudd difrifol i'r rhei'ny oedd yn y cythrwll,
 bywyd y rhai a arbedwyd yn drugarog; rhybudd
 difrifol i bobl ieuaingc: — rhybudd difrifol i rieni
 a phennau teuluoedd, i feistri ac i wasanaeth
 ddynion: — y mae ynddi rybudd difrifol i bawb
 a'r a'i clywant. — Ei hiaith yw, ^d *Pa hyd, chwi*
ynfydion, y cerwch ynfydrwydd, a chwi watwarwyr
y bydd hoff gennyh watwar ac y casâ ffylliaid wy-
bodaeth? dychwelwch wrth y cerydd hwn. — Par-
 wch i'ch clust wrando ar ddoethineb, a gog-
 wyddwch eich calon at ddyall. ^e Yna cyngor
 a'ch cynnal a synwyr a'ch ceidw. ^f Felly y
 mae y gair *cyfawnder* yn fy nheftun yn arddan-
 gos fod y cyngor a ddelir allan yn y gorchwyl-
 iaethau hyn yn ryw beth *daionus* a *llesiol*, peth
cyfaddas a *chymmwys iawn* i ni ei ddysgu. — Yn
 awr y mae'n gorphwys arnaf i geisio dangos i
 chwi beth yw'r addysgiadau hynny y rhai a
 roddir i ni. Ac,

I. Drwy y cyfryw ragluniaethau cyffrous,
 fe'n haddysgir i ystyried sancteiddrwydd a phur-
 deb

^a 2. Cor. 15. 10. ^b Rhuf. 11. 20. ^c Sal. 103. 10.

^d Diar. 1. 22, 23. ^e Diar. 2. 2. ^f Ad. 11.

deb y Goruwchaf. ^a Mai ynddo ef y mae goleuni, ac ynddo nid oes dim tywyllwch, uniondeb perffaith di-gyfeiliornad, mai Bod cyfiawn a sancteidd anfeidrol yw Duw. ^b Duw gwirionedd, a heb anwiredd. ^c Nid yw efe yn ewyllysio anwiredd, a drwg ni thrig gyd ag ef. Pechod yw'r ffieidd-beth hwnnw ag y mae efe yn ei gasau. Ac er ei fod yn hir-ymarhous, ac yn gyfoethog o drugaredd; er mai ei ddieithr-waith yw rhoddi barn, ac nad yw efe beunydd yn dangos arwyddion dychrynadwy o'i ddigofaint, er fe allai na roddir taledigaeth am ddrwg-weithred yn fuan; ac am hynny calonnau meibion dynion yn ymroi i wneuthur drwg; etto ni heppia barn. ^d Y mae Duw yn ddigllon beunydd wrth-yr annuwiol. ^e A phechaduriaid ydynt yn tryfori iddynt eu hunain ddigofaint erbyn dydd digofaint. ac oddi eithr i drugaredd eu hattal a'u troi o feddiant satan at Dduw, y digofaint hwn a ruthra ar eu coppâau euog a hwy a gollir tu hwnt i obaith.

Fe ddichon dynion chwerthin yr awr hon; ac hwy a allant ddywedyd, "Mai celfyddyd yr offeiriad yw, siarad am ddamnedigaeth; ond "ni wrandawn ni arno'ef." Hwy a allant eistedd yn eisteddfa gwatwarwyr, ac f'allai y goddefir iddynt dros ychydig, i galedu eu gwarrau; ond ^f gwae a ymrysono a'i luniwr; pan ymddadleuo'r Arglwydd â hwynt, pa fodd yr attebant ef? O frodyr! ^g Peth ofnadwy yw syrthio yn nwyllaw y Duw byw. Pwy a ddichon sefyll yn nydd mawr ei ddigter ef?

GAN hynny, pan fyddo ei farnedigaethau ef ar y ddaear; pan rodder eraill fel yn siamplan ofnadwy i chwi; edrychwch yn ol, ar yr hyn a aeth heibio o'ch bywyd; ystyriwch eich aml bechodau; ac adgofiwch "eich holl wagedd, a'ch an-
"ystyr-

^a 1 Ioa. i. 5. ^b Deut. xxxii. 4. ^c Salm v. 4. ^d vii. 11.
^e Rbaf. ii. 5. ^f Esa. xlv. 9. ^g Heb. x. 31.

“ ystriaeth; eich gofalon ynghylch ^a pethau
 “ daearol; eich ^b cariad at felus-chwant, yn fwy
 “ nac at Dduw; eich esgeulusdra am weddi, ac
 “ am addoliad Duw; eich diystyrwch am ei air
 “ sanctaidd ef, am wahoddiadau, am fygythion,
 “ ac am addewidion y BIBL; eich parodrwydd
 “ i borthi chwantau eich calonnau drygionus a
 “ llygredig; eich hawdd gyd-syniadau â them-
 “ tasiynau y diafol, yr yspryd fydd yn gweithio
 “ ym mhlant yr anufudd dod; eich halogiad o
 “ ddydd yr Arglwydd; eich pechodau yn erbyn
 “ goleuni a gwybodaeth.” Llafared eich cyd-
 wybod, a dyweded, mor fawr fu eich hanwir-
 eddau; y modd y cawsoch eich rhybuddio o'r
 Pulpud; ac etto, fel yr anufuddhasoch; mor sy-
 nych y darfu iddi hi ei hun ymddyrchafu yn er-
 byn eich ymddygiad; ac etto, ddarfod i chwi
 barhau ynddo. — O! na lasarai hi'n groch ac
 yn effeithiol! Beth, pe buasai'r Arglwydd yn
 myned i farn â chwi, am yr holl bethau hyn?
 Beth, pe buafid yn cymmeryd eich henaidd oddi-
 wrthych, pan oeddych yn gwneuthur yr un o'r
 pechodau hyn? Beth, pe buasai'r Arglwydd
 yn gorchymyn, ^c Rhewch i mewn y crymman, ca-
 nys addfedodd y cynbauaf, amlhaodd ei ddrygioni ef.
^d Torrwch ef i lawr, pa ham y mae efe'n diffriwytho
 yr tir? Pe buasai hynny'n bod, ni fuafech chwi
 ddim yma yn awr i glywed hyfryd sain yr efengyl;
 ddim yma yr awr hon i gael eich galw a'ch
 cynghori; ddim yma i glywed am drugaredd a
 iachawdwriaeth; chwi a fuafech heb drugaredd
 byth ac yn dragywydd; chwi a fuafech yn mell-
 dithio eich hanfod dofturus, mewn trueni di-
 obaith. — Ac onid ydych yn dychrynu wrth
 edrych ar eich cyflwr ofnadwy? Wele, gared-
 igion, y mae Duw etto yn Dduw sanctaidd;
 etto, yn eiddigus dros ei anrhydedd; a'r rhai a
 f'ont

^a Phil. iii. 19. ^b 2 Tim. iii. 4. ^c Joel iii. 13. ^d Luc xiii. 7.

f'ont feirw yn eu pechodau, a g'ant weled (er eu tragywyddol fyndod,) ei fod ef yn *dân ysol*. Gwell fyddai i wr, pe rhwymid maen melin am ei wddf, a'i foddi yn eigion y môr, nac iddo ar-os dan lid digofaint Duw. Y mae anghen yn terfynu ar y creulonaf o ofidiau bydol; os bydd gwr yn dduwiol yng Nghrist Iesu, ei drallodion yn y byd hwn, yw y trallodion diweddaſ a gy-farfydd ag ef byth; a'r rhai'n, mewn cymhar-iaeth, nid ydynt ond dros funud awr, ond poen-au uffern ydynt dragywyddol: yno, ^a *nid yw eu prys hwynt* (sef prys cnoseus y gydwybod euog ac archolledig) yn marw, na'r *tân yn diffodd*: anadl yr Arglwydd, megis afon o frwmstan, fydd yn ei hennyn hi. Beth yw y iawn ddefnyddiad o'r gwirioneddau dychrynadwy hyn? Am, ^b *ofni yr bwn a ddichon ddistrywio enaid a chorph yn uffern*. ^c *Ymarfer, attolwg ag ef, a bydd heddychlon*. ^d *Cyt-tuna â th wrthwynebwyr ar frys, tra fydddech ar y ffordd gyd ag ef*. Ewch, a deisyfswch yn daer ar Dduw, ar iddo ymgymmodi â chwi; ac na or-phwyfswch, nes b'o i chwi obaith dda o hynny, trwy ras. ^e *Cusanwch y mab, rhag iddo ddigio wrthych*. Cofseidiwch y lachawdwr Hollalluog, trwy ffydd; ymostyngwch i'w deyrn-wialen, a cheisiwch ei drugaredd ef, cyn ^f *i'w lid ef gynneu, â ch difetha chwi o ffordd y bywyd*. ^g *Wle, difethir y rhai oll a bellhant oddiwrtho*. Onid peth iawn a chyfaddas, gan hynny, cymmwys ddigon a buddiol yw i ni ddysgu yr addysg hon? Dysg-ed Duw ni, trwy ei farnedigaethau cyfiawn, a thrwy allu ei sanctaidd Yspryd!

II. Y mae darn o addysg fuddiol ac angen-reidiol iawn arall, i'w dysgu oddiwrth y gor-chwyliaethau hyn o eiddo rhagluniaeth, sef mewn perthynas i *wir naturiaeth pechod*. Me-gis

^a Marc ix. 44. ^b Mat. x. 28. ^c Job xxii. 21. ^d Mat. v. 25.

^e f Salm ii. 12. ^g Salm lxxiii. 27.

gis yn esampl, y mae hyn yn datguddio drygioni pob math o bechod yn gyffredinol. Fel y sulwiasom o'r blaen, efe yw gwreiddyn pob chwerwder yn y byd; onid yw pob adfyd ac y'm ni'n weled neu'n deimlo, yn manegu yn eglur fod drygioni pechod yn fawr iawn. A phan osodir allan wrthddrychau cyhoeddus ac arswydus o'r fath yma, onid ydynt hwy yn profi tu hwynt i bob dadl, fod gogoniant dyn wedi ei adael, ei uchelder wedi ei iselu, a gwae wedi dyfod arno o herwydd pechod. *Os yw yr Arglwydd yn sanctaidd yn ei holl weithredoedd: os nid o'i fodd y blinâ efse, nac y cystuddia blant dynion; pa mor ddrygionus, gan hynny yw y peth hwnnw yr hwn a gyffrodd Dduw i wneuthur felly! yr hwn a ddianrhydeddodd ei lywodraeth, a wnaeth yn erbyn ei sancteiddiol gyfreithiau ef; a'r hwn yw 'r ffynnon athrist o'r lle y tarddodd ein holl drallodion! oni allwn ni ddarllain mawr-ddrygioni y trosedd ynghreulondeb y gospedigaeth? a llawer yn 'chwaneg a welem ar ei wrthuni pe datguddid i ni y byd anweledig, a phe gallem ddyfsgu oddi wrth iaith eneidiau y damnedigion yno, pa mor bwysfawr yw arwyddocâd, yr ymadrodd ofnadwy hwnnw yn yr ysgrythur, *cyflog pechod yw marwolaeth*. Nid hyn yn unig, ond oddiwrth y cyfryw ragluniaethau y gellir canfod gwir naturiaeth rhai gweithredoedd pennodol, y y rhai y mae'n anodd gan ddynion yn gyffredin, gyfaddef eu bod yn *bechadurus*. Yr ydym yn byw mewn dyddiau, yn y rhai y mae llawer o glaiaroldeb, aml laesu dwylaw, a chyd-ymffurfio â'r byd hwn. Y mae crefydd, nid yn unig yn cael ei gwrthod gan yr halogedig cyhoeddus, eithr ei hachos a glwyfir ac a fradychir gan ormod o'r rhai gymmerasent ei henw hi arnynt. Am hynny, llawer o bethau, rhag y rhai yr oedd ein hên*

hên deidiau duwiol yn gydwybodol yn ymgadw, a gyfrifir yn awr yn ddi-ddrwg ac yn ddi-niwaid iawn. Fe allai yn wir na feiddir dadleu drostynt, fel pethau cwbl-ganmoladwy, etto se haerir nad ydynt hollol anghyfreithlon. Fe'u cyfrifir yn hytrach fel pethau canolig, rhwng y da a'r drwg; fel pe byddai rhai gweithredoedd, er nad ydynt, nac yn boddloni, nac yn anfoddloni Duw: ac fel mae un gwr da yn sulwi, * "Trwy y drefn hon o ymresymmu, y mae'n digwydd na chyfrifir hanner yr arferion hynny yn bechodau, gan grefyddwyr yn awr, y rhai a gyfrifid yn bechodau tu fewn i'r can mlynedd a aeth heibio."

* EITHR, gosodwch ofn Duw dros funud ger bron eich llygaid.—Edrychwch ar y pleserau hyn yng ngoleu byd arall, a gwelwch fel y dadanhuddir y twyll, fel eu diosgir hwy o'u gau liwiau! a'r fath ymddangosiad a wnant! A ddymunech chwi fyned oddiwrth y *bwrdd a'r cardau*, yn ddioed i *wely angau*? A ddymunech chwi fyned o *Yrfa'r meirch* i *dragwyddoldeb*? A ddymunech chwi fyned o'r *chwareu-dŷ*, i *frenhinllys Duw Hollalluog*? Neu, o *lambidyddiaeth-delwau*, i ymddangos ger bron *brawdle Crist*? O! Na ddymunech.—Ac os yw y rhai'n yn ymddangos yn arferion angroesawus i *farw* ynddynt, mae yn ddiammau, mai anghymmwys yw *byw* ynddynt; am na wyddom, ym mha funud y daw angau. O Frodyr! un galon drallodus ddifrifol feddwl am angau a thragywyddoldeb, a ddifftawa filoedd o resymmau enawdol er mor union y bo'nt yn ymddangos; ac (heblaw yr hyn a ddygais ar gos eifoes yng nghylech anfoesgarwch ein difyrwrch cyboedd) y mae an-ficrwydd ein heinioes, i'r enaid prysur a gostyngedig, sydd brawf

* WITHERSPOON'S Serious Apology for the Characteristics.

brawf digonol, na ddysgwyl y cyfryw ddisfyrwch erioed oddiwrth y gras fydd yn dwyn iachawdwriaeth; am nad all yn un modd gyd-sefyll â, ^a disgwyl holl ddyddiau ein milwriaeth, byd oni ddelo ein cyfnewidiad.

CYMMERWCH gyngor Duw ei hun, yntau; clywch yr hyn a ddywed ei air sanctaidd ef wrthy-ych. ———^b Ymddygwch mewn ofn dros amser eich ymdeithiad byrr yma. ^c Byddwch sofr a gwiliadadwros i weddïau, canys diwedd pob peth a nesâodd. ^d Ymgedwch oddiwrth chwantau cnawdol, y rhai sy'n rhyfela yn erbyn yr enaid, ^e ac na wnewch ragddar-bod dros y cnawd, er mwyn cyflawni ei chwantau ef. ^f Ymgedwch byd yn oed rhag pob rhith ac agoshâd drygioni; canys llwybr llithrig yw pechod, a'r hwn a feiddio iddo, ni wyr i ba bellder y dichen ei arwain. ^g Na chynfigenna wrth wŷr amuwïol; ac na chwennych fod gyd â hwynt. ^h Os pechaduriaid a'th ddenant, na chyttuna. ⁱ Y neb a rodia yn uniawn, a waredir; ond y neb a fyddo traws ei ffyrdd, a syrth ar unwaith. Nid oes un sail gan y dyn hwnnw i ddisgwyl, am wedd-wyneb, noddod a bendith Duw, yr hwn ni cheir yn ffyrdd yr Arglwydd. ^k Ymadewch yntau â'r rhai ffol, a byddwch fyw; a cherdwch yn ffordd dyall.

GWEDDIWCH yn daer am yr Yspryd hwnnw, trwy'r hwn y galloch farweiddio gweithredoedd y corph; a bydded, mai eich gofal pennaf f'o ymbarottoi; canys mewn awr na thybioch y daw Mab y Dyn. Ond y mae hyn yn fy arwain at y

III. Pwngc; yr hwn a ddengys gymmwysder y cynghorion hyn yn amlyccach; a'r hwn hesyd fydd ddarn buddiol iawn o addysg i ni ei ddysgu oddi wrth y cyfryw oruchwiliaethau o eiddo Rhagluniaeth ag yr ydym yn siarad am danynt;

C

sef,

^a Job xiv. 14. ^b 1 Petr i. 17. ^c 1 Petr iv. 7. ^d 1 Petr ii. 11. ^e Rhuf. xiii. 14. ^f 1 Thef. v. 22. ^g Diar. xxiv. 1. ^h Diar. i. 10. ⁱ Diar. xxviii. 18. ^k Diar. ix. 6.

fel yw hynny, dysgu, *ym mha gyflwr annedwydd ac annïogel y mae pechaduriaid annychweledig ynddo!* Yr ydym ni oll yn bechaduriaid; nyni a bechafom bawb o honom yn erbyn Duw, ac a ddigiasom Fawrhydi'r nefoedd a'r ddaear; ac etto, fellyllir gwneud gwahaniaeth, nid bychan, rhwng rhai o honom â'u gilydd. Rhai o honom a argyhoeddwyd o werth eu heneidiau, o'u perygl trwy bechod, ac a yrrwyd i daer geisio eu hiachawdwriaeth eu hunain yn ddi-orphwys: y mae eraill, a'r ni argyhoeddwyd o'u perygl, a'r rhai hyn ydynt ddiddarbod dros eu diogelwch eu hunain, fel y gwelir wrth eu gwaith yn diofal esgeuluso unig a chyfaddas foddion iachawdwriaeth: rhai a gredasant trwy ras, a gyfiawnhawyd, ac a gymmodwyd â Duw; eraill ni chredasant, ac nid oes iddynt na rhan, na chyfran, yn y matter hwn: rhai a drowyd o wasanaeth pechod i wasanaeth y Goruchaf; y lleill ydynt etto yn ymhyfrydu mewn pechod, ac yn aros dan ei lywodraeth ef. Y rhai diweddas hyn ydynt bechaduriaid annychweledig a diadgenhedledig; a'r cyfryw (O, nad ystyrient hyn!) ydynt mewn cyflwr tosturus a pheryglus dros ben.

Nid oedd y dynion, o herwydd angau, y rhai yr ydym ni yn awr yn galarnadu, ac yn ceisio casglu ychydig addysg, ddim yn meddwl wrth fyned i mewn i'r *angeuol-ystafell*, mai prin awr oedd ganddynt i fyw.——Achos eu mharwolaeth oedd guddiedig oddi wrthynt.——Ac ni freuddwydiasant fod y fath beth yn agos.——Ac yn wir, Frodyr, nid oes un o honom ninnau a wŷr, a oes ganddo awr i fyw. O'r eithaf, nid oes, ond megis cam rhyngom ni ac angau. Nyni a falurir yn gynt na gwyfyn. Y mae ein hanadl yn ein ffroenau, megis yn barod, i ehedeg i fyd anadnabyddus. Ystyriwch, y fath ddefnydd cymmysg-

cymmysgedig yw ein cyrph, ac mor ddifysmwrth y dichon olwynion natur sefyll ! ystyriwch freuder yr adeilad, ac mor hawdd yr â hi allan o hwyl ! Mor hawdd y gellid gosod attaliad tra-gwyddol ar ei hysgogiad ! Er y dydd y daeth pechod i'r byd, y mae offerynau angau o bob tu i ni. Y lluniaeth ag y'm yn fwytta, yr awyr ag y'm yn anadlu ; a'r pethau hynny, y rhai tra y gwelo Duw fod yn dda, fydd angenrheidiol at gynhaliaeth ein bywydau. Etto, y maent hwy oll, pan bynnag y caniattao efe iddynt, wedi eu darparu â moddion i'n dattod. Y mae peryglon yn aml wedi ein hamgylchynu. Nid rhyfeddod fyddai i un o honom farw : rhyfeddod yw'n hytrach, fod neb o honom yn fyw.

AM gaffael o honom gymmorth Duw, yr ydym yn parhau hyd y dydd hwn ; ond pwy a wyr awr ei ymddattodiad ? — Ac os felly yntau, ym mha fath gyflwr niweidiol, peryglus, ac enbydus, y mae'r annuwiol ynddo. Mae gwir ddoethineb yn ein dysgu i gadw yn ein golwg yn wastadol, ac i ymbarottoi i gyfarfod â'r Arglwydd ; eithr, yr eneidiau hudoledig hyn, ydynt ysgafn a gwageddus ; ynsyd a diofal, a phan y b'ont mewn perygl, hwy a heppiant mor anystyriol, a phe baent mewn eithaf diogelweh. Och ! y fath gyndynrwydd yw hynny mewn naturiaeth ddynol, yr hwn fydd yn arwain dynion fel hyn i fod yn elynion iddynt eu hunain ! Yr hwn a ddallodd lygaid llaweroedd, fel na wyddent oddi wrthynt eu hunain, ne's eu colli tu hwnt i war-edigaeth.

I. Y MAE dyn mewn perygl, (ni a welsom eisoes,) tra fyddo efe yn gwneuthur pechod ; a phwy bryd y gallaf ddywedyd ei fod ef allan o berygl ? Onid bywyd pechadurus yw ei holl fywyd ef ? Onid *a gelyniaeth yn erbyn Duw* yw

ei galon ef? Onid yw efe yn ymddifad o gariad Duw? Ac a oes gan un dyn yn y cyfryw gyflwr, sail i obeithio am ffafr Duw? Nag oes!
^a *Yr hwn sydd heb gredu*, sydd wrthddrych o anfoddlonrwydd, ac y mae *digofaint Duw yn aros arno ef*. Ym mha fath anficrwydd ofnadwy y mae efe'n byw yntau! Nid oes ond llen deneu rhyngddo ef a'r byd di-derfyn. Y mae efe yn crogi wrth ddefyn main iawn, uwch ben ceubwll dychrynlyd-erchyll. Y mae efe'n crwydro yn ddifeddwl uwch ben y pwll diwaelod. — A phe bae edefyn einioes yn torri, efe a syrthiai iddo wrth bwys ei euogrwydd, heb adgyfodi mwy yn dragywydd; tywyllwch tragywyddol ac anobaith a'i gorchuddiai ef; a ^b mŵg ei boenedigaeth a esgynnai i fynu yn oes oesoedd. Mor anhaeddiannol yntau, o'r eiddigedd leiaf, a fyddai efe, pe b'ai efe yn awr yn arglwydd ar yr holl fyd; pe gallai efe lywodraethu y ddaear a'i chyflawn-der; a fyddai ei rodres ef yn ddim arall, ond megis adfyd hardd-deg?

CYRAGOS yw perygl y pechadur bob amser. — Yng nghwsg, ac yn effro, yn y tŷ, ac yn y maes. — Y mae ei enaid bob munud mewn anfeidrol berygl. A phwy ddyn synhwyrol a ddewisai redeg cymmaint antur? Nid un. — Yn hyn y mae amlwg ynfydrwydd pechod. — Ac yma y mae twyll ac anghyffondeb y galon gnawdol yn ymddangos fod y creaduriaid hynny, y rhai a gymmerant arnynt geisio dedwyddwch; a'r rhai a arferant eithaf diwidrwydd a gwiliadwriaeth ynghylch pethau *tymborol*; ar yr un pryd, yn dangos ffolineb aruthrol a thruenus, mewn perthynas i bethau ^c *tragywyddol*. O! fy ngharedigion, tosturiwch wrthyich eich hunain, a gweddiwch ar Dduw, ar iddo fe drugarhau wrthyich: Pa ham yr ymgyndynwch, ac y byddwch

^a *Ioan* iii. 36. ^b *Dat* xiv. 11. ^c *2 Cor.* iv. 18.

weh feirw? Pwy, ond dyn ynfyd, a wrthodai fyw, ac a ddewifai farw? Mae'n eglur, mai dyn heb ddyall ganddo, (a llwyr-gwbl ^a *farw mewn camwedddau a phechodau*, ac anystyriol o'i wir fantais ei hun,) yw y dyn hwnnw yr hwn a ewyllysfai y cyflwr anniogel ac annedwydd hwn, o flaen dedwyddwch a sierwydd pobl Dduw; o flaen hyfrydwch, a diogelwch bywyd duwiol, ac ysprydol. A'r hyn yr wyf i'w ofod ger eich bronau yn y

IV. A'r diweddaf le; yw y bywyd hwn, yn ei natur holl gyfoethog, ogoneddus, ac ehang; gan daer ddymuno arnoch yn y modd gwresoccaf ar i chwi ei geisio, fel y rhan fwyaf pwysfawr o'r cyfiawnder hwnnw, yr hwn y mae'r testun yn yn son am dano.——Pan welom siampl ofnawdwy o ddigllonedd Duw yn erbyn pechod; pan fyddo angau yn gwisgo dychryniadau anarferol, ac ar darawiad amrant yn symmud torfeydd i'w beddau; y mae yn gymmwys ac yn berthynol iawn, (ac oni b'ai fod ein profiad yn llafaru yn y gwrthwyneb, mi a ddywedwn fod yn *naturiol* hefyd) i ni ymholi, Beth pe b'ai angau yn ymweled â mi fel hyn, pa fodd yr ymbarottown i'w roesawu? Ac nid yn unig ei fod yn ymholiad addas ac angenrheidiol i'w ystyried, wrth weled marwolaethau; ond hefyd, wrth weled yr amryw gyfnewidiadau a'r profedigaethau, y rhai yr ydym yn ddarostyngedig iddynt yn y byd hwn. “Pan fyddo gofidiau o amrywiol ddull yn ein
 “gorthrymmu'n galed, pa obaith fydd i ni, pa
 “beth fydd, a geidw ein meddyliau yn y fath
 “amfer tywyll?” Y mae'r Prophwyd, yn y drydydd adnod o'r bennod hon, yn ateb yr holiad pwysfawr hwn, yn ei ddau ystyr: ^b *Ti a gedwi* (meddai efe wrth Dduw) *mewn tangnefedd beddychol, yr hwn fydd â'i feddylfryd arnat ti; am*

C 3

ei

ei fod yn ymddiried ynot. Ac yn y 12fed adnod, Arglwydd, ti a drefni i ni heddwch; canys ti hefyd a wnaethost ein holl weithredoedd ynom ni. Nid tawelwch digymmylog meddwl, neu ryddid didorr oddi wrth adfyd, oedd y Prophwyd yn feddwl wrth y tangnefedd hwn; canys hynny a wrthebai'r gwir, ac ofer fyddai disgwyl am dano; o herwydd, ^a aml ddrygau a gaiff (hyd yn oed) y cyfiawn; ac y maent hwy weithiau mewn trisflwch, trwy amryw brofedigaethau.

OND eilwaith, ar rai amserau, y mae iddynt ddiddanwch a ^b thangnefedd yn eu heneidiau, yr hwn sydd uwchlaw pob deall. Y mae eu cyflwr bob amfer yn ddiogel. Y mae'r heddwch sydd rhyngddynt â'u Duw, yn berffaith ac yn anghyfnewidiol: nid oes dim ^c a'u gwahana hwynt oddiwrth gariad Crist; am hynny nid oes dim a wna niwaid iddynt, nac a'u difetha, er goddef iddo eu blino dros amfer. Os yw Duw troflynt, pwy a all fod i'w herbyn. ^d Gwyn eu byd y bobl y mae felly iddynt: gwyn eu byd y bobl, y mae'r Arglwydd yn Dduw iddynt.

DYMA'r orphwysfa a'r diogelwch a ddymunwn i ei gorchymyn i'ch dwys ystyriaeth. Rhowch gennad i mi gan hynny, yn ol dangos yr angenrheidrwydd o honi, i yspysu'r ffordd trwy'r hon y cymmodi'r pechaduriaid a Duw, â thrwy hon yn unig y mae'n bosibl i chwi fwynhau ei gariad ef. Gadewch i mi son wrthyh am gariad anfeidrol y Tad, yr hwn a dofturiodd wrth bechaduriaid, ac a luniodd ffordd i'w hachub. Gadewch i mi ddywedyd i chwi am gariad, am gyfiawnder holl-ddigonol a thragywyddol, am ddioddefnadau anfeidrol haeddiant, ac am angau ^e Mab Duw, yr hwn oedd Dduw yn ymddangos yn y cnawd. ^f A'r hwn a bwrcafodd ei eglwys â'i briod a'i werthfawroccaf waed.

^a 1 Ped. 1. 6. ^b Phil. 4. 7. ^c Rhuf. 8. 31. ^d Sal. 144. 15.

^e 1 Tim. 3. 16. ^f Act. 20. 28.

Gadewch i mi ddywedyd i chwi am weithred-
redïadau holl-alluog ac effeithiol glan Ysryd
Duw; y rhai ydynt abl i oleuo y meddwl ty-
wyllaf; i dyneru'r galon galettaf; i ddarostwng
yr ewyllys gyndynnaf; i sancteiddio'r tueddiad-
au mwyaf llygredig; i'ch puro chwi oddi wrth
rwd a llygredd pechod a rheswm; i gyfodi'ch
meddyliau oddi ar bethau daearol at bethau nef-
ol; a'u sefydlu hwynt yno, *a lle mae Crist yn
eistedd ar ddeheu-law Duw.* A gaf fi ddywedyd
i chwi am yr hyfrydwch sydd o gymdeithasu â
Duw yn y ffordd o ddyledswyddau? am oleuni
ei wyneb, a llawenydd ei iachawdwriaeth? o
mo'r wael, mor isel, y mae'r gorau a'r per-
ffeithiaf, y melusaf a'r hyfrydaf o blefferau'r byd
hwn yn ymddangos i'r cristion, yr hwn y mae
ei *b gymdeithas gyd â'r Tad, a chyd â ei fab ef Iesu
Grist.* A gaf fi son wrthy chwi am y cyflur
sydd yn tarddu o obeithio, mai y goruchaf yw
ein Tad a'n Duw; iddo ef yng Nghrist *c wneuthur
a ni gyfammod tragywyddol, wedi ei luniaethu
yn hollol ac yn siccr!* O mor ddedwydd yw cael
ein nerthu i edrych yn oftyngedig tu a gorfedd-
faingc gras, ac i ddywedyd yn yr ymarferiad o
ffydd *d fy Arglwydd! a'm Duw.* A gaf fi ddwyn
ar gof i chwi, fuddioldeb y gwirionedd hyn;
yr olwg hon ar bethau, a'r profiad hwn o
ddwyfol ras, yn amser cyfyngder a thrallodion
allanol? pan f'o'r baich yn rhy drwm bwriwch
ef ar yr Arglwydd; ie, *c bwriwch eich holl ofal
arno ef, canys y mae efe'n gofalu drosoch chwi;*
onid yw hyn yn ddymunol.

Mor esmwyth ac mo'r dawel ie, ac mor orfol-
eddus hefyd y darfu i hyn yn fynych wneuthur
gwely Angau! llyfnhau hyll-drem frawychus
brenhin y dychryniadau; tirioni ei wedd farrug;
cymmeryd ymaith ei golyn; a rhoddi iddo olwg
hawddgar

^a Col. 3.1. ¹ Ioan 1. 3. ^c 2Sam. 23.5. ^d Io. 20.28. ^e 1Ped. 1.5.

hawdd-gar, hyd oni ddarfu i'r Cristion ei roes-
awu, ac nid encilio rhagddo. Ac yn ddiwedd-
af, gadewch i mi ofod ger bron eich llygaid,
yr ^a *etifeddiaeth anllygredig, a dibalogedig, a di-*
ddisflannedig, yr hon sydd ynghadw yn y *Nesfedd* i
bobl Dduw. Ac i'r hon yr addawodd Duw eich
cadw trwy ffydd. O! ^b *mor wynfydedig yw y*
dyn hwnnw yn hwn y maddeuwyd ei drosedd, ac y
cuddiwyd ei bechod, a'r hwn ni chyfrif yr Arglwydd
iddo anwiredd, a chalon yr hwn sydd uniawn gyd
â Duw.

YMA, gristnogion! y mae eich gorfoledd.
Yma, bechaduriaid! y mae eich unig noddfa.
Y mae'r efengyl yn gosod ger eich bron yr holl
fendithion mawrion a gogoneddus hyn. Y mae
hi yn galw annoch i geisio ac i gymhell y rhai
hyn oll; gan sicrhau i chwi y bydd *pob un a*
geisio mewn gwirionedd *yn siccr o gael.* O gwnel-
ed Duw i chwi eu hymofyn mewn gwir brysur-
deb; trwy ddyfn-ddangos i chwi eich eisiau o
honynt. A fynnwch chwi, frodyr, fod yn
wynfydedig yma ac yn ol hyn, dros amser a
thros dragywyddoldeb? gwrandewch yntau ar
lais mab Duw, a byddwch fywi. Derbyniwch y
newyddion da o drugaredd a iachawdwriaeth.
Ewch a gweddiwch am ras i'ch argyhoeddi chwi
o'ch pechod, a'ch gwneuthur yn oftyngedig; am
ffydd i gredu yn yr Arglwydd Iesu Grift; am
galon newydd, ac am yspryd union o'ch mewn.
Y maent oll yn rhannau angenrheidiol o'ch
iachawdwriaeth: a rhodd Duw ydynt oll trwy
allu ei sanctaidd Yspryd ef. O bydded i chwi
ffoi fel hyn, rhag chwerwder pechod yn y byd
hwn; a rhag y llid a fydd yn y byd sydd ar
ddyfod! o na wnaech hyn yn awr tra y mae tru-
garedd yn llafaru wrthych! ac er pellach an-
nogaeth i'ch cyffroi i hyn yma, gadewch i mi
with

wrth ddiweddu droi eich meddyliau at y braw a'r
 fyndod a fydd *ar ofnadwy ddydd yr Arglwydd*, pan
 ddisgynno yr Arglwydd Iesu ei hun *mewn tân*
fflamllyd, i'w ryfeddu gan bawb a gredant ynddo,
 ac i gymmeryd dial ar y sawl *nid adwaenant ef*, ac
nid ydynt yn ufuddhau i'w efengyl. Mo'r wylofus
 yn y dydd hwnnw fydd cael ein cyfrif gyd â'r
 trofeddwyr ! ac ar y llaw arall, mor ogoneddus
 fydd dyrchafu ein pennau a gweled ein hachub-
 iaeth wedi ei gorphen ; cael ein harddel gyd a
 Christ *fel ei eiddo ei hun* ; a bod gyd â Duw
 dros dragywyddoldeb ! *a y neb fydd ddogeth, ac a*
gadwo hyn, hwy a ddyallant drugareddau'r Ar-
glwydd.

T E R F Y N.

E M Y N *Ar Fesur, Galon drôm.*

1. **O** Breswylwyr Seion wylwch,
 Mae gwialen enbyd, gwelwch,
 Yn eich bygwth, am fod bagad
 O ryw ddynion oerion irad,
 Aml ysgafn wedi ymlusgo,
 O fewn eich ceurydd, hyd y gwledydd, i'w
 gw'radwyddo,
 O bur ewyllys bwriwch allan,
 Y dynion hynny, rhag eich gwadu, chwithau
 gyda'n.
2. Seion, uda mae d'aelodau
 'N anghymmefur yn eu moesau,
 Gado'u harfau cyd ymffurfio
 A d'elynnion rhwng dy ddwylo ;
 O rhy debyg 'rwyf fi'n tybied,
 I blant

I blant pob drwg, yw eu golwg, 'nawr i'w gwe-
 Gweddi coda, am eu cadw (led.
 Rhag rhoi cyfle, i ryw eneu, gablu'r enw.

3 Seion addwyn, y ddyweddi,
 Mae dy gariad bron ac oeri,
 'Th galon chwilia a dychwela,
 At dy fantaidd gariad cynta',
 Edifara da, y forwyn;
 'Tro ar fyrder, ac mewn amser 'mro i ymfwyn,
 Rhag i'th frynti, yrru 'th freintiau,
 I gael eu symmud, a chymmeryd i lawr y mur-
 (iau.

4 Pabell anhardd pob anwiredd,
 Sy'n cynhyddu heddyw'n rhyfedd;
 Haint afiechyd brwnt, a phechod,
 Eisiau ei ddofi, aeth yn ddefod:
 Meddwi, rhegu, tyngu'n rhigyl,
 Bawb yn aflan, feiddir yngan am efengyl,
 A rhai bugeiliaid wyr dig'wilydd,
 Yn lle attal y'nt yn cynnal drwg ar gynnydd.

5 Annel hagredd hyn o lygredd,
 Sydd yn galw am ddialedd;
 Ac mae distryw wedi mwstro,
 Hi ddaw'n fudyn, i'n harswydo,
 O'i blaen 'e ddaeth yr angau'n rhingyll
 'Rhwn ennynnodd, ac a ysodd gwrr y gwerfyll
 Cym'rwn ninnau hynny'n rhybudd,
 On'd e'n chwippyn, ar ein coryn, feddaw cerydd

6 Clywn am bobl aneffro diffwrth,
 Ga'dd eu symmud yn ddisymmwrth;
 Frodyr, neswn ninnau i'r frwydyr,
 Rhag ein figo am fyw'n segur,
 Can's oddi eithr i ni weithio,
 Fe'n torrir ymaith, fel pren diffaith, f'ai'n
 O! bryfied fela'n cyflogi (diffwrtho
 On'd e' y winllan, idall diddan, nideir iddi.



LLYFRAU a argraffwyd, ac ar werth gan I. Ross, yng *Ngbaerfyrddin* gerllaw'r Eglwys; gan Mr. WILLIAM JONES, yn y *Bala*; gan Mr. BEEDLES, *Pont y Pwl*; gan Mr. EFAN EFANS, Argraffydd, yn *Aberhonddu*; gan Mr. MORGAN, a Mr. BETHUEL GRIFFITHS, yng *Yngbafell-Nedd*; gan Mr. DANIEL EFANS, yn *Abertawe*; gan Mr. GRIFFITH EFAN, gerllaw *Llanarth*; a chan OWEN REES.

- I. **Y** B I B L Sanctaidd, ynghyd â Nodau a Sulwiadau ar bob Pennod, gan y Parch. Mr. P. WILLIAMS. Pris un Swllt ar hugain, wedi ei rwymo.
- II. Agoriad i Athrawiaeth y ddau Gyfammod, dan yr Enwau Deddf a Gras. Pris Swllt.
- III. Tyred a Groesaw at Iesu Grist. Pris 10 c.
- IV. Yr Aberth Cymmeradwy: neu, Ragoriaeth Calon ddrylliog. Yn dangos Nattur, Arwyddion, ac Effeithiau priodol Ysryd drylliedig. Pris 6 ch
- V. Y Ffigys-bren anffrwythlon: neu, Esponiad ar Ddammeg y Ffigys-bren di-ffrwyth. Pris 4 c.
- VI. Myfyrdodau ar y bedwar Peth diweddaf; sef, Angeu, Barn, Nef ac Uffern. Pris 3 c.
- VII. Taith y Pererin. Pris 9 c.
Y Chwech uchod gan Mr. IOAN BUNYAN.
- VIII. CATECISM 'Sgrythurol, yn Nhrefn Gwyr y Gymmanfa; gan y Parch. *Mathew Henry*. Pris Swllt.
- IX. Cyflondeb y Pedair Esengyl; gyd ag Agoriad byrr, a Nodau athrawus, gan J. EVANS, A. M. Pris 4 Swllt.
- X. Traethawd am Hunan-adnabyddiaeth, yn nghyd ag amryw Ystyriaethau ar y Nattur ddynol. Pris Swllt.

LEYLRAU a argraffwyd gan I. ROSS. I

XI. GEIR-LYFR (*Dictionary*) newydd, Sais'neg o flaen y Cymraeg, wedi ei gafgla allan o'r Awdwyr goreu yn y ddwy Iaith; gan y Parchedig WILLIAM EVANS. Pris 4 Swllt.

XII. Atrebiion i rai Achosion Cydwybod, ar amryw Ystyriaethau pwysfawr. Pris Swllt.

XIII. Hanes Bywyd a Marwolaeth y Parchedig Mr. EAFASOR POWEL. Pris Swllt.

XIV. Cynghorion Tad i'w Fab. Pris 3c.

XV. Canladan Dwyfol wedi eu hamcarnu mewn Iaith hawdd ac esmwyth, er Budd a Gwasanaeth i Blant; gan I. WATTS, o Gyfieithiad D. JONES o *Lamorda*. Pris 3c.

XVI. Catecism byrraf y Gymmanfa. Pris 2g.

XVII. Gogoneddus Ddirgelwch Trugaredd Duw; neu werthfawr Feddyginiaeth i Eneidiau lluddiedig. Wedi ei osod allan mewn Traethawd; lle yr aëorir, dau Ddirgelwch mawr. 1. Ddirgelwch rhad Ras dduddiedig yn yr Efyngyl. 2. Ddirgelwch yr Efyngyl yn gynhwysedig yn y Gyfraith. Pris 9c.

XVIII. Pob Dyn ei Physygyr ei hun, yn cynnwys amryw briif Gyfarwyddfadau i wellhau y Rhan fwyaf o Glefydau, ynghyd â'r Harwyddion ar Ddyn ac Anifail, wedi eu casglu allan o'r Awdwyr goreu yn yr Oes. Pris 6ch.

XIX. Oes Lyr, yn cynnwys Hanes Brenhinocdd a Thywylogion y Brutaniaid, er eu Sefydliad gyntaf i'r Amser presennol. Pris 6ch.

XX. Gweledigaeth y Bardd Cwsg. Pris 6ch.

XXI. Aet o Barliament am y Ffordd fawr. Pris 2g.

XXII. Aet o Barliament am dorri Coad. Pris 2g.

XXIII. *The Road to Learning*; or Reading made pleasant; containing Alphabets in Prose and Verse, Divine Questions and Answers, &c. To which is added Church Catechism. Price 1d.



